

Mottagare
Regionstyrelsen

LONA Våtmark - Ansökan december 2025 om lokalt naturvårdsprojekt

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att en ansökan, *Bevara myllrande våtmarker, BMV*, lämnas in i ordinarie ansökningsomgång 2025 om stöd till Lokala naturvårdsprojekt (LONA)
- Information om att handläggningen av LONA framgent hanteras av regioneologer på samhällsbyggnadsförvaltningen tas emot.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen har på enhetschefsnivå kommit överens om att handläggningen av s k LONA-projekt numera omhändertas av regioneologer på Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår att en ansökan med ett våtmarksprojekt lämnas in till länsstyrelsen i Gotlands län senast den 9 december 2025.

Det har kommit in ett projektförslag. Det är ett samverkansprojekt mellan Region Gotland och en extern utförare, föreningen *Aquabrava*. Förvaltningen föreslår att regionstyrelsen ställer sig bakom förslaget.

Projektförslaget har en budget på **722 555** kr och ansökta stöd om **645 500** kr, för perioden 2026-2029. Region Gotlands del i projektet uppgår till 35 555 kr vilket täcker kostnaden för tidsåtgången för Regionens handläggare inom projektet.

Ärendebeskrivning

Lokala naturvårdsprojekt, LONA, är ett statligt stöd som funnits med vissa avbrott sedan 2004. LONA-projekt kan få upp till 90 procent i bidrag för åtgärder kopplade till själva utförandet. Åtgärder som till exempel förberedelse, planering och informationssatsning ges 50 procent i bidrag. Stödet som fördelas via Naturvårdsverket kan bara sökas av kommuner, via länsstyrelserna. Det görs vid årliga utlysningar, vanligtvis med deadline 1 december. Region Gotland har i denna ansökningsomgång fått anstånd att inkomma med beslutet om denna ansökan efter uppsatt datum.

Till denna ansökningsomgång finns ett projektförslag. Projektbeskrivning och utkast till ansökningar i Naturvårdverkets digitala ansökningssystem LONA-registret finns bilagda till detta ärende. Medfinansiering/avtal från förening finns för överskjutande delar av projektens budgeterade kostnader.

- *Bevara myllrande våtmarker - BMV*, med budget på 722 555 kr och ansökt stödnivå 90 %, för nyanläggandet av en våtmark samt restaurering av fyra befintliga våtmarker i Östergarn.

Region Gotlands roll gentemot länsstyrelsen respektive utförare av LONA-projekt

Bidragen är frivilliga att söka och hittills har regionstyrelseförvaltningen bedömt att statliga LONA-bidrag bör få komma även Gotland till del, för att göra nytta inom ideella föreningar som engagerar sig för naturvård och till viss del för regionens egna naturvårdsprojekt. Eftersom det enbart är kommuner som kan söka LONA-stöden, så åtar sig Regionen både arbete och ekonomiskt ansvar för att möjliggöra detta. För de delar av projekten som inte finansieras av LONA-bidraget finns medfinansieringsintyg från föreningen. För aktörer utanför Region Gotland tecknas avtal om projektens genomförande. Utbetalningar till projektägare sker endast mot rekvisition baserad på redovisade projektkostnader.

Då Region Gotland ser en möjlighet att internt driva fler egna LONA-projekt flyttar handläggningen av stödet till Samhällsbyggnadsförvaltningen och dess regionekologer. I de fall beloppen som sammantaget hanteras i LONA-projekten överstiger givna delegationsramar kommer beslut om att lämna in ansökningar även framgent att fattas av Regionstyrelsen. I slutet av år 2025 finns sex pågående LONA-projekt med budgetar på tillsammans 11,68 mnkr varav 9,72 mnkr är beviljat i LONA-stöd, förutsatt att dessa belopp upparbetas och redovisas.

Nuvarande struktur

I LONA-projekten behöver projektens utförare ha tillräcklig likviditet för att invänta länsstyrelsens godkännande av projektens slutrapporter, innan den sista delen av beviljade projektstöd betalas ut. Organisationer får, enligt ordinarie avtal med Region Gotland, ligga ute med 25 procent av beviljat stödbeloppet till dess att Region Gotland fått projektets slutredovisning godkänd av länsstyrelsen och i samband med det får ut projektets slutliga utbetalning och kan skicka den vidare till projekten. Därför är det avgörande att mottagare av LONA-stöd har en dokumenterad eller bedömd mycket god genomförandekapacitet för projektverksamhet.

Region Gotlands del i projektet består i upphandling av gräventreprenörer och avtalsskrivning samt granskning av verksamhetsrapporter och slutrapport.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning och motivering av förslag till beslut är att det är värdefullt om de statliga LONA-medel som finns tillgängliga att söka för våtmarksåtgärder på Gotland, blir utnyttjade. Därför är förslaget att även vid detta ansökningstillfälle lämna in en ansökan.

Projektet bedöms gynna biologisk mångfald, vattenrening och naturrekreation. Effekter som är gynnsamma för Gotlands klimat och utveckling.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att den föreslagna ansökningen om LONA-medel ryms inom förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt, LONA-förordningen. Det är bara kommuner som kan söka, men andra icke vinstdrivande organisationer kan söka genom kommuner. Stödnivån kan vara upp till 90 procent för våtmarksprojekt.

2. Ekonomiskt perspektiv

Under projekttiden är Region Gotland ekonomiskt ansvarig för projekten gentemot länsstyrelsen. Projektmedel utbetalas från länsstyrelsen till regionen och mot rekvisition i efterskott från regionen till förening som driver projektet. Arbeten som utförs av entreprenörer upphandlas och betalas av Region Gotland.

3. Barnperspektiv och jämställdhetsperspektiv

Projektet tillför ett långsiktigt pedagogiskt lärande med ett generationsperspektiv, samt avhandlar värderingar gällande jämställdhet och social delaktighet i förhållande till det naturbaserade vattensystemet.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Projektet rör mark i anslutning till odlingslandskapet, vilket bidrar till att stärka den biologiska mångfalden på landsbygden.

6. Klimat och miljöperspektiv

Projektets primära effekt bidrar till att bevara och stärka den artrikedom som finns i området. Åtgärderna bidrar också till att stärka landskapets förmåga att balansera vattenflöden både vid torka och riklig nederbörd.

Våtmarksrestaurering och anläggande av nya våtmarker är värdefulla åtgärder inom miljökvalitetsmålen; *Begränsad miljöpåverkan, God bebyggd miljö, Ingen övergödning, Myllrande våtmarker samt Ett rikt växt och djurliv.*

Beslutsunderlag

BMV bilaga_Utkast_Ansokan_LONA_registret 2025-11-10

BMV bilaga_Karta med platser för åtgärderna 2025-10-31

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-10

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiöndirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör